

2022 – Încă un an și alți noi campioni ai procedurilor amiabile desemnați de OCDE. Cum a rămas de această dată poziția României?

Autori: Monica Todose, Director PwC România

Mihail Boian, Avocat Partener D&B David și Baias

După cum ne-a obișnuit deja Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE), tradiția de a publica anual un top al celor mai performante țări în materia procedurilor amiabile a fost menținută și pentru anul trecut. Pe 14 noiembrie 2023, OCDE a publicat documentul intitulat **Premiile MAP 2022** care vine în completarea statisticilor anuale privind procedurile amiabile (*Mutual Agreement Procedure – MAP*) pe care organizația le publică cu regularitate.

Ca element de noutate, anul acesta OCDE a lansat prima ediție a unui document care oferă informații consolidate privind procedurile amiabile 2023 la nivelul fiecărei jurisdicții fiscale (inclusiv în România) ce a aderat la mecanismul de aplicare simplificată a acțiunilor BEPS.

Reamintim cu această ocazie că statisticile publicate de OCDE sunt rezultatul angajamentelor asumate de statele care au decis să implementeze standardul minim impus prin Acțiunea 14 „Eficientizarea mecanismelor de soluționare a disputelor” din

cadrul planului de măsuri pentru Prevenirea erodării bazei impozabile și transferul profiturilor OCDE.

În acest an, statisticile publicate vizează procedurile amiabile derulate în 2022 în 133 jurisdicții (chiar mai multe decât în 2021, când statisticile vizau doar 127 de țări), acoperind, astfel, majoritatea procedurilor amiabile existente la nivel global și cuprinzând atât informații legate de fiecare jurisdicție în parte, cât și informații agregate la nivel global.

În concret, o analiză a datelor publicate pentru 2022 relevă următoarele aspecte:

- Durata medie a cazurilor începe să se apropie de obiectivul de 24 de luni, având în vedere că în anul 2022, cazurile MAP soluționate au avut o durată mai mică, de 25,3 de luni, comparativ cu 26 de luni în anul 2021. De asemenea, s-a înregistrat o scădere a duratei medii în special la cazurile de MAP care erau generate de ajustări de prețuri de transfer și care au durat 29 de luni față de 32,3 de luni în anul 2021.
- În 2022 au fost soluționate mai puține proceduri amiabile față de anul 2021, numărul cazurilor ce implică dublă impunere rezultată din ajustări ale prețurilor de transfer fiind mai mic cu 0.5%, iar cel al altor tipuri de obligații fiscale cu aproape 6.5%. Chiar dacă au fost mai puține spețe soluționate decât în 2021, rezultatul din anul 2022 relevă în continuare preocuparea autorităților competente de a soluționa

cererile cu care acestea sunt investite, gradul de soluționare crescând cu aprox. 9% față de anul 2020.

- Numărul de cazuri MAP noi înregistrate este, în continuare, în creștere, în anul 2022, fiind deschise cu aproximativ 3% mai multe cazuri comparativ cu 2021. Pare, astfel, că numărul contribuabililor care au încredere în instrumentul MAP este tot mai mare, fapt ce denotă o creștere a gradului de cunoaștere a acestei proceduri, dar și gradului de accesibilitate și predictibilitate în contextul adoptării și transpunerii Directivei^[1] în legislațiile naționale.

Rezultă, astfel, că tendințele înregistrate în anul 2021 s-au păstrat și regăsit și în 2022, interesul contribuabililor pentru acest instrument alternativ de soluționare a disputelor fiscale fiind în continuare unul semnificativ, alături de celelalte mecanisme tradiționale de soluționare a litigiilor fiscale. Îmbunătățiri remarcabile ale ritmurilor de soluționare în anumite jurisdicții sunt, de asemenea, de evidențiat, aspect care denotă faptul că autoritățile fiscale par să facă progrese vizibile în gestionarea cazurilor de MAP și să țină pasul cu aceste opțiuni ale contribuabililor.

În cazul procedurilor amiabile finalizate în anul 2022, 59% din acestea au fost încheiate printr-un acord amiabil care a rezolvat pe deplin dubla impunere (cu 6% mai mult decât în 2021), iar în 8% din cazuri (mai puțin cu 4% decât în 2021), statele au oferit soluții unilaterale de eliminare a dublei impuneri.

Am putea concluziona că statele preferă, în continuare, să soluționeze disputele fiscale prin colaborare și negociere și nu prin emiterea unor soluții unilaterale, importantă din această perspectivă fiind creșterea (chiar dacă nu considerabilă) a numărului de cazuri soluționate printr-un acord amiabil.

Premiile MAP 2022

Există cinci categoriile de jurizare ale progresului, după cum urmează:

1. Durata medie pentru închiderea cazurilor MAP

- În materia prețurilor de transfer, câștigători sunt Olanda și Elveția care au înregistrat mai mult de 50 de cazuri închise, cu o durată medie de 19.6, respectiv 21.3 de luni pentru soluționarea procedurilor amiabile;
- În celelalte tipuri de spețe, Noua Zeelandă ocupă primul loc în clasament, cu o durată medie de soluționare de 6.36 luni.

1. **„Vârsta” cazurilor** – țara cu cele mai puține cazuri primite înainte de 2016, rămase încă în lucru la finalul anului 2022 este Canada, cu un procent de doar 1.04%.

1. Managementul cazurilor:

- În categoria jurisdicțiilor care gestionau peste 100 de cazuri la finalul anului 2022, Luxemburg ocupă primul loc, având o rată de închidere a cazurilor de aproximativ 57%.
- În categoria jurisdicțiilor care gestionau între 20 și 100 de cazuri la finalul anului 2022, Norvegia ocupă primul loc, având o rată de închidere a cazurilor de aproximativ 54%.

1. Cooperare:

- În materia prețurilor de transfer, Danemarca și Irlanda sunt cele două țări între care a existat cea mai eficientă cooperare în 2022, acestea ajungând la un acord amiabil cu un scor de 83 de puncte;
- În celelalte materii, primul loc este ocupat de Germania și Irlanda, acestea ajungând la un acord amiabil cu un scor de 135 de puncte

5. **Cea mai progresivă jurisdicție** – țara ce a înregistrat cea mai mare creștere în numărul cazurilor (atât din prețuri de transfer, cât și alte cazuri) închise prin acord amiabil sau soluție unilaterală în 2022 este Olanda, cu o creștere de 102 de cazuri închise față de anul trecut (31 dintre acestea fiind de prețuri de transfer, 71– alte cazuri).

România. Care este poziția României în statistici?

După cum se poate observa din analiza de mai sus, România nu se află (încă) în vreunul dintre aceste clasamente, țara noastră fiind, în continuare, la început de drum atât în ceea ce privește numărul cazurilor de MAP, cât și expunerea la o cazuistică diversificată. Numărul inspecțiilor fiscale care vizează prețurile de transfer a stagnat în ultimul an, iar această împrejurare, coroborat cu faptul că România nu are, în continuare conform OCDE, o procedură amiabilă care să fie soluționată pe fond la acest moment, a condus cel mai probabil la acest rezultat relativ modest menționat de statistici. În acest sens, statisticile arată că numărul societăților afectate de dublă impunere care recurg la MAP este relativ constant, nefiind înregistrat un trend crescător.

Mai exact, în anul 2022 au fost inițiate 46 cazuri de proceduri amiabile ce vizează prețuri de transfer (7 alte spețe), față de 16 cazuri de proceduri amiabile ce vizează prețuri de transfer, (6 alte spețe) în anul 2021. Acest fapt indică că percepția mediului de afaceri cu privire la funcționarea a acestui instrument a început să se schimbe în 2022, MAP fiind utilizat la o scară mai mare, interesul pentru acest instrument alternativ de soluționare a disputelor fiscale fiind în creștere. Apreciem că potențialul de creștere este unul semnificativ și s-ar putea materializa într-o cazuistică diversificată dacă Statul Român ar implementa măsuri clare și transparente pentru soluționarea și popularizarea acestui mecanism.

În continuare, numărul relativ limitat de proceduri amiabile inițiate în România și în 2022 pare să fie și o consecință a necunoașterii, în rândul contribuabililor, a modului de

funcționare a acestui mecanism de evitare a dublei impuneri, respectiv a avantajelor și dezavantajelor pe care le presupune, în contextul în care și vizibilitatea asupra acestui instrument, la nivelul autorităților fiscale, continuă să fie una relativ scăzută.

Conform statisticilor, principalii parteneri ai României în procedurile amiabile sunt Spania, Germania, Austria, Italia și Olanda, Olanda aflându-se pe locul 1 în topul țărilor cu cea mai mică durată medie de soluționare a cazurilor, Germania pe locul 4, iar Spania ocupă locul 5.

După cum anticipam, în ceea ce privește soluționarea procedurilor amiabile în anul 2022, menționăm că în România au fost închise 36 cazuri de prețuri de transfer și 6 alte cazuri. Totodată, nicio procedură amiabilă nu a fost soluționată prin ajungerea la un acord între cele două autorități fiscale în sensul eliminării în totalitate a dublei impuneri, cazurile fiind închise fie prin acordarea de soluții unilaterale, fie prin retragerea cererii de către contribuabil.

Concluzii

Statisticile OCDE 2022 relevă, în continuare, existența unui real interes din partea statelor membre OCDE de promovare și utilizare a procedurilor amiabile ca instrument alternativ pentru soluționarea disputelor fiscale, numărul disputelor transfrontaliere fiind în continuare creștere.

Totuși, similar cu practica autorităților fiscale române din 2021, această tendință nu se regăsește încă în România unde, chiar dacă numărul de cazuri înregistrate au început să crească, totuși Statul Român nu a adoptat nici până la această dată reglementări secundare care să detalieze în concret pașii și termenele în care se desfășoară procedura amiabilă, finalitatea și modalitatea de implementare a unei soluții unilaterale sau a unui acord între state.

Trebuie spus, totuși, că în ultimele luni ale 2022 s-a înregistrat o creștere a controalelor fiscale în materia prețurilor de transfer (inclusiv din zona controalelor antifraudă fiscală), astfel încât ne așteptăm ca în 2023 să fie dispuse ajustări de prețuri de transfer care să genereze mai multe situații de dublă impunere la nivel de grupuri de societăți și, deci, care să conducă la o creștere a cererilor de inițiere a unor proceduri amiabile.

În aceste condiții, nu ne rămâne decât să reiterăm concluziile noastre de anul trecut și să subliniem caracterul absolut necesar și chiar indispensabil al unei intervenții de urgență a legiuitorului în această materie, care să conducă la crearea unui cadru legislativ clar și predictibil și care să accelereze procesele de soluționare a cauzelor, să crească dinamica de colaborare și interacțiune a autorităților române cu contribuabilii implicați, precum și cu autoritățile competente din alte state și, în definitiv, utilizarea la o scară cât mai largă a acestui instrument extrem de util și accesibil de soluționare a disputelor fiscale. Rămâne de văzut cum vor evolua procedurile amiabile inclusiv în contextul intrării în vigoare, 1 ianuarie 2026, a directivei europene privind prețurile de transfer, odată cu alinierea legislației în materie de prețuri de transfer la nivel european.